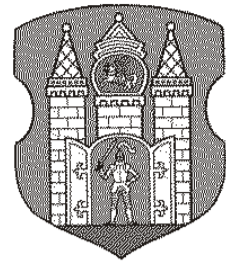

НАШІ Магілёў

www.nmahileu.org

Незалежная
грамадзка - палітычная
выданьне Гораду

33

26
Красавіка
2008 год

1986
-
2008

Выпуск прысьвечаны 22 угодкам Чарнобыльскай аварыі

Скрываць правду про чарнобыльскую аварыю – традыцыя властей

Европарламент
прیزвал продол-
жить оказание
помощи Беларуси
в реабилитации
регионов,
пострадавших от
аварии на ЧАЭС
«Белорусские
новости»

Европарламент призвал
европейское сообщество
продолжить оказание
помощи Беларуси в ре-
абилитации регионов,
наиболее пострадавших
от последствий ката-
строфы на ЧАЭС. Об
этом говорится в декла-
рации о постчернобы-
льской ситуации в Бела-
руси, которая принята по
итогам конференции в
Европарламенте 17 апре-
ля в Брюсселе (Бельгия).

Как сообщил БелаПАН
инициатор конференции
доктор медицинских наук
профессор Юрий Банда-
жевский, ныне проживаю-
щий в Вильносе, деклара-
ция также призывает евро-
пейское сообщество уде-
лить особое внимание
положению ликвидаторов
катастрофы.

В документе подчеркива-
ется, что независимые
каналы распределения
финансовой поддержки
для реабилитации загряз-
ненных районов Беларуси
должны быть созданы и
защищены от контроля и
злоупотреблений этой
помощью со стороны ав-
торитарного режима. Евро-
парламент призвал Евро-
комиссию приложить
необходимые усилия для
обеспечения прозрачности
и эффективности проектов
и финансовой поддержки
ЕС, направленных на Бела-
русь.

Европарламент также
призвал правительство
Беларуси обеспечить соци-
альные гарантии и меди-
цинскую помощь своим
гражданам, пострадавшим
от последствий Чернобы-
ля. В декларации подчер-
кивается, что население
страны имеет потребность
в ясной, исчерпывающей и
недвусмысленной инфор-
мации о самой катастрофе
и ее радиационных послед-
ствиях.

«Андрей Волков

В 1990 году, на волне
гласности и демократи-
зации, в печатных СМИ
начали появляться пуб-
ликации, не потерявшие
актуальность и сегодня.
Вряд ли государственные
СМИ решились бы опу-
бликовать их даже в наши
дни.

В одном из номеров газе-
ты «Аргументы и Факты» в
1990 году были опублико-
ваны выводы Военно –
медицинской службы
(ВМС) КГБ УССР, кото-
рая начиная с мая 1986 г.
Проводила самостоятель-
ные, независимые от
Минздрава исследования,
которые систематизиро-
вались ежемесячно.
Анализируя результаты
этих исследований, специ-
алисты ВМС КГБ УССР
пришли к следующим выво-
дам.

Вывод первый

Масштаб и характер радиа-
ционного загрязнения сви-
детельствует о возможных
весьма тяжелых последст-
виях аварии. Радиоактивные
вещества (РВ) распростра-
нились во всех направлениях
и на значительные расстояния.
Существенное, а порой и
решающее значение в
загрязнении местностей и на
протяжении длительного
периода имели радионук-
лиды церия, ниобия, цирко-
ния, теллура, неодима,
нептуния, рутения, лантана,
цезия, а в последующем и
трансурановых элементов.
С пищей, водой, ингаляционно,
через кожу они постоянно
попадали в организмы
людей.

Второй вывод

В отличие от официальной
версии Минздрава, специ-
алисты ВМС считают, что не
йод и цезий были основны-
ми дозообразующими фак-
торами для человека (кроме
щитовидной железы), а
целый комплекс радионук-
лидов. Минздрав утверждал
(и взгляды его не измени-
лись), что их вкладом в фор-
мирование лучевой нагрузки
можно пренебречь. По дан-
ным ВМС КГБ, в 1986 г.
Этот вклад составлял 80 %
дозы радиации, полученной

населением, в последующие
годы – 50 – 70 %. То есть
Минздрав сознательно зани-
жал дозу облучения. Поэто-
му дозы, установленные
участникам ликвидации
последствий аварии, должны
быть перерасчитаны.

Вывод третий

Минздрав утверждал:
поскольку дозы полученные
населением прилегающих
районов, невелики, то и
обращать на них внимания
не стоит. Специалисты же
ВМС КГБ пришли к выводу,
что малые дозы приводят к
различного рода нарушени-
ям в организме человека.

Четвёртый вывод

Минздрав безответственно
утверждал, что коэффициент
совместного воздействия
ионизирующего излучения и
тяжелых металлов равен 1,3.
Специалисты ВМС доказа-
ли, что даже совместное
воздействие только внешне-
го и внутреннего облучения
даёт значительно больший
коэффициент.

Пятый вывод

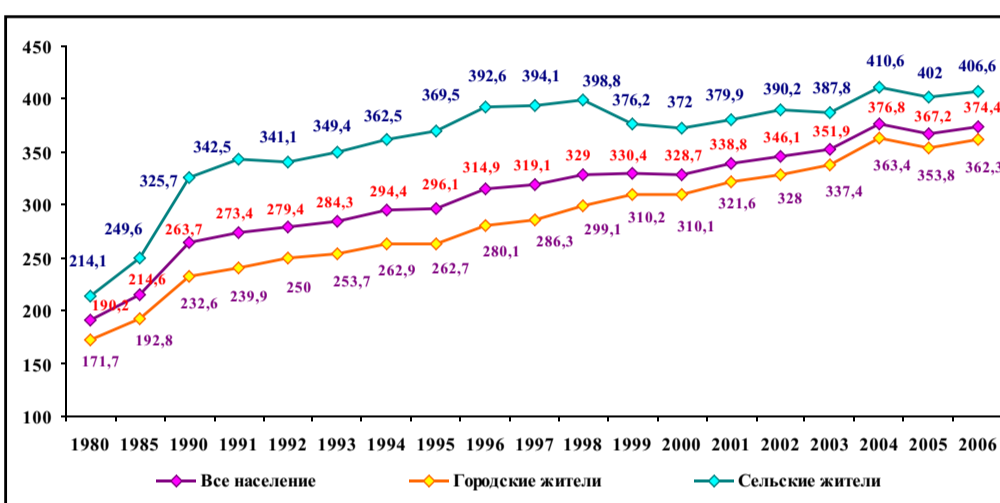
Минздрав заявил, что
короткоживущие изотопы не
опасны и поэтому учитывать
их нет необходимости. Спе-
циалисты ВМС считают, что
их вклад в формирование
лучевой нагрузки обяза-
тельно надо учитывать, поско-
льку при распаде они дают
высокоэнергетические час-
тицы и создают высокие
дозы облучения.

Шестой вывод

По мнению учёных ВМС
КГБ УССР, «35-бэрная»
концепция, официально
выдвинутая Минздравом,
не только научно несостоя-
тельна и потенциально опасна,
но и дезинформирует насе-
ление, научные круги, правит-
ельство.

По официальным данным,
в результате чернобыльской
катастрофы радиоактивному
загрязнению подверглись
территории трёх республик
бывшего СССР: Украины,
Беларуси и России. На
загрязнённых территориях
сейчас проживает более 5
млн. человек. (Украина – 1
млн. 800 тыс., Беларусь – 2
млн. 400 тыс., Россия – около
1 млн.).

Радиоактивному загрязне-
нию подверглись в России –

Заболееваемость населения Республики Беларусь
злокачественными новообразованиями(на 100 тыс. населения)

Брянская, Калужская,
Тульская, Орловская, а также
в меньших масштабах –
Курская, Смоленская,
Липецкая и Тамбовская
области, в Украине – Жито-
мирская, Киевская, Ровен-
ская, Черниговская, Черка-
сская и Винницкая области,
в Беларуси – Гомельская,
Могилёвская, Брестская,
Минская, Гродненская
области. Имеются пятна в
Краснодарском крае, в райо-
не Сухуми (Грузия), Прибал-
тики.

Только 25 апреля 1990 г.
Верховный Совет СССР
заявил, что сложившееся
положение – результат
неправильной оценки мас-
штабов аварии, слабой коор-
динации действий, отсут-
ствия информации о радио-
активном заражении (осо-
бенно в 1986 г.).

Также небезинтересно, что
параллельно с исследова-
тельской деятельностью, учё-
ные ВМС КГБ УССР вели
поиск эффективных методов
и нетоксичных средств для
лечения пострадавших. И
такой метод был найден.

Ещё в 1979 г. в Институте
проблем онкологии АН
УССР был накоплен боль-
шой опыт по применению
гемосорбции при радиацион-
ных поражениях. Авторы
методики были удостоены
Государственной премии
СССР. Однако в результате
внутренних личностных
конфликтов в Минздраве,
метод не был реализован.
Однако Военно-
медицинский госпиталь КГБ
УССР, не подвластный
Минздраву, продолжал при-
менять «запретный» метод.

Когда в мае 1986 в госпиталь
КГБ стали поступать первые
больные (сотрудники КГБ
также принимали участие в
ликвидации последствий
аварии), то для уменьшения
дозы интоксикации организ-
ма радиотоксинами были
применены гемо- и энтеро-
сорбция. Но министр здраво-
охранения СССР Е. Чазов и
Всесоюзный научный центр
радиационной медици-
ны радиационной медици-
ны проигнорировали положи-
тельные результаты лечения.
В 1989 г., зная о тяжлом
состоянии здоровья атомщи-
ков, самоотверженно обслу-
живавших Чернобыльскую
станцию в 1986 г., о том, что
из трёхсот специалистов
семьдесят уже умерло, врачи
ВМС КГБ предложили им
свою помощь. Курс лечения
прошли около 200 человек.
Газета «Аргументы и Факты»
опубликовала один отрывок
из письма человека, потеряв-
шего уже было надежду на
выздоровление: «... мы, счи-
тавшие себя уже приговорён-
ными к медленному умира-
нию, ожили. На протяжении
трёх лет после аварии чем
только я не болел, а после
прохождения двух курсов
энтеросорбции даже полиноз
– аллергическое заболевание,
возникшее после аварии,
меня не слишком беспокоило».

Почему эффективная мето-
дика, которая могла спасти
многие жизни, отвергалась
теми, кто должен был разра-
батывать программу спасения
народа? Ответ на этот воп-
рос, напечатанный в «АиФ» в
1990 году, не потерял актуаль-
ности и в наше время:
«Находясь на вершине

социальной пирамиды и
привыкнув к тому, что в
нашей стране правят не зако-
ны а люди, руководство
Минздрава в эйфории
полной безнаказанности
пыталось проигнорировать и
на этот раз законы природы,
раздавая ей директивные
указания. Только вот не при-
емлет она административно
– командных методов управ-
ления радиоактивным распа-
дом. Существуют законы,
которые нельзя ни престу-
пить, ни обойти, и чем ран-
ше мы поймём это, тем мень-
ше пострадает общество.»

В итоге более четверти
населения Беларуси получила
опасную дозу радиационного
загрязнения. Сегодня в Бела-
руси похоронена радиологи-
ческая медицина, зато
переполнены онкологиче-
ские отделения и больницы.
При этом диагноз «лучевая
болезнь» уже не ставят более
10 лет. Фактически, по доку-
ментам, загрязнённых терри-
торий в стране практически
не осталось... На всю Бела-
русь работает только один
институт радиологии – его
штаб состоит из двух человек,
– директор и бухгалтер. Из
льгот для пострадавших от
Чернобыльской аварии и
ликвидаторов, осталось толь-
ко право на прохождение
отпуска в летнее время. И это
закономерный результат
игнорирования природных
законов развития общества и
государства – страна в глущи
экономического кризиса,
а «личности» во власти выше
всего ставят свои личные
амбиции. Остаётся надеяться,
что природа скоро всё расста-
вит на свои места.

Чарнобыль праз лёс аднаго чалавека

3 Прыпяці ў Магілёў прыехала жыць 62 чалавекі. Гэта былі пераважна беларусы, якія вярталіся жыць на свае родныя месцы. Сярод іх быў са сваёй сям'ёй і Мікалай Расюк.

Пра сябе

Я сам паляшук, нарадзіўся ў Брагінскім раёне і вырастаў на Палессі сярод мележскіх балот. На той час я працаваў у геалагічнай выведцы і ў мяне былі праблемы з жылём, бо на той момант я ўжо абзавёўся сям'ёй. Каб паправіць сваё матэрыяльнае становішча я паехаў працаваць на камсамольскую будоўлю імя У.І. Леніна на атамную станцыю ў горад Прыпяць. Спачатку я ўладкаваўся ў будаўнічую арганізацыю, а пасля ўладкаваўся на радыёзавод "Юпітер". Гэты завод існаваў яшчэ да з'яўлення атамнай станцыі і дапамагаў у будаўніцтве АЭС. У 1986 годзе адбылася Чарнобыльская трагедыя, пасля якой мне са сваёй сям'ёй прыйшлося эвакуіравацца. Мы пераехалі ў Магілёў, дзе па размеркаванні я патрапіў на завод "Зеніт". Я беларус і мне хацелася бліжэй да родных мясцінаў. У Гомель мне не давалася патрапіць, бо ён быў больш забруджаны.

Начны выбух

Так склалася, што я хацеў выехаць з горада вечарам, пасля працоўнага дня, з двума маленькімі дзецьмі, але мая жонка не адпусціла іх са мной. Той ноччу я чуў выбух. Мая жонка вярнулася дамоў з другой змены а першай гадзіне ночы і мы пачалі класціся спаць. У гэты момант раздаўся выбух. Я тады сказаў жонцы: "Ты паглядзі, якія ёсць сволачы — пад самым горадам рыбу глушаць!". Да гэтага я працаваў у геалагічнай выведцы і ведаю што такое выбух у вадзе, зямлі і г.д. Наступнай раніцай, каля 5-6 гадзін ранку, я ехаў каб патрапіць на паром у г. Чарнобылі і вярнуцца ў Беларусь. Над Прыпяццю стаялі шэрыя хмары і гэта быў дзень аварыі на АЭС, але я яшчэ нічога не ведаў аб гэтым. Па дарозе я сустрэў дваіх сваіх сяброў, якія былі на матацыкле. Яны былі ўсе чорныя ў графітным пылу, толькі вочы і зубы блішчалі. Я запытаўся што з імі. Яны распавялі пра тое, што ноччу нешта здарылася на атамнай станцыі — прыбег мужык на вадаём у рэспіратары і выгнаў іх адтуль. Даішнікі таксама з імі не цэрымоніліся — адзін з іх атрымаў па спіне жэзлам. Едучы на машыне далей я заўважыў

Мікола Расюк, рабочы-будаўнік, чарнобылец і сябра БСДП

вялікую колькасць супрацоўнікаў міліцыі і вялікую калону пажарных машын (каля 50) якая ішла з боку Кіева.

Мая жонка выехала з дзецьмі з дому раніцай на прыгарадным цягніку. Яна распавядала, што тады ўсе пасажыры дызеля павысоўвалі галовы ў вокны і глядзелі на тое, які гарыць АЭС. Самае цікавае, што пасля трагедыі па гэтай дарозе яшчэ цэлы тыдзень хадзіў цягнік Масква-Хмяльніцкі. У гэтым месцы радыяцыя была 100 Рэнген, пра што пазней паказалі па тэлевізару.

Калі жонка прыехала з дзецьмі, то яна распавядала, што ўсім у горадзе даюць нейкія таблеткі. Пасля трагедыі людзі заставаліся ў горадзе яшчэ цэлыя суткі і толькі 27 красавіка пачалася эвакуацыя. Мы думалі што гэтая аварыя не сур'ёзная і горад адмыюць, як гэта было раней і мы будзем прадаўжаць у ім жыць, але людзі са станцыі казалі што аварыя вельмі сур'ёзная і пяццю-дзесяццю днямі ўсё не абыйдзеца.

Ужо ў Беларусі я паведаміў усіх сваіх родных, якія жылі ў зоне блізкай да Чарнобыльскай трагедыі, каб яны кідалі ўсё і тэрмінова з'язджалі са забруджанай тэрыторыі. Я дамовіўся са сваімі сваякамі, каб яны здалі нам сваё лецішча пад Гомелем, але потым паступіла інфармацыя, што радыяцыйны фон і пад Гомелем вельмі моцна ўзвысіўся, таму мы падаліся на першы час у Чарнігаў.

Радыяцыю мы называлі шыцкімі

Мы, жыхары Прыпяці, жартліва называлі радыяцыю шыцкімі. Калі нехта

пабываў у зоне, дзе была радыяцыя, і па вяртанні з яе правяраўся спецыяльным прыборам, то ўсё звінела. Тады казалі "О, шыцкікаў паймаў!" і не ўспрымалі радыяцыю, як нешта сур'ёзнае.

Я спакойна аднёсся да начнога інцыдэнта, бо і раней на станцыі былі разнастайныя аварыі. З самага пачатку чацвёрты рэактар не здолелі запусціць своечасова, бо ў ім цалкам выгарэў кабельны канал. У выніку, прыйшлося прыпыніць на паўгады запуск атамнай станцыі. У 1982 годзе быў прарыў паравой рубашкі і людзі, якія ўстранялі гэтую паломку, ўжо даўно адыйшлі ў лепшы свет. Рабочым трэба было працаваць па пяць хвілінаў, а яны працавалі па 10-15. У той час людзі не ведалі наступстваў апраменьвання. Тады таксама быў выкід радыяцыі праз трубу і ў той жа дзень увесь горад вымылі пенай, што для нас было вельмі странна.

Сны з чацвярга на пятніцу збываюцца

Трагедыя адбылася з пятніцы на суботу, а з чацвярга на пятніцу мне прысніўся сон. Гаворучы, што сны ў гэты час збываюцца. Перад АЭС калісіці быў сасновы бор, але пасля 26 красавіка бор пажарыўся і яго знішчылі.

І вось, сніцца мне, што іду я па гэтаму бары па снежыцы, пераходжу брадок і бачу — ляжыць чатыры гадзіннікі і самае цікавае што трое гадзіннікаў чыстыя, а чацвёрты — брудны. Я ўзяў брудны гадзіннік, а астатнія прыхаваў. Прачнуўся і распавёў свой сон жонцы. Яна спачатку хацела, каб я ехаў з дзецьмі, але потым перадумала і сказала, што з дзецьмі паедзе яна

сама. Яна сказала, што гадзіннікі — гэта вялікія змены ў жыцці. З пятніцы на суботу адбылася катастрофа. Я тлумачу гэты сон так — чатыры гадзіннікі — чатыры блокі АЭС, тры чыстыя — адзін брудны.

Мая галава адчувае радыяцыю

Калі я прыехаў, у дзень трагедыі, у вёску да маці, то ў мяне вельмі моцна балела галава. Я выпіў некалькі таблетак, але гэта так мне і не дапамагло. Боль была проста невыносная. Тады мая цёсча намачыла халоднай вадой рушнік, якім мне моцна перавязалі галаву. Мы білі кабанчыка і мясцовыя мужыкі настойвалі на тым, каб я выпіў з імі чарачку, бо гарэлка, з іх слоў, здыме боль. Я выпіў, але ледзь паспеў адскочыць ад стала, бо ўсё што было ў мяне ўнутры выйшла з мяне. Тады я ачысціў свой страўнік, бо калі я вяртаўся з Чарнобыля, то па дарозе ўвесь час лузгаў семкі і шчоўкаў арэхі, у выніку чаго нахапаўся радыёнуклідаў, якія патрапілі ў страўнік. Пасля таго як я званітаваў я выпіў яшчэ пару чарак гарэлкі і боль паступова пачала праходзіць.

Аднойчы, калі мы з сям'ёй толькі пераехалі ў Магілёў, мне зноў стала дрэнна — моцна балела галава. Тады вецер дуў з поўдня і я зноўку пачаў піць таблеткі, якія мне не дапамагалі зусім.

Калі мне стала вядома пра Чарнобыльскую аварыю ў 1982 годзе, то адразу ж прыгадаў эпізод калі ў мяне раптоўна пачала балець галава і я пасылаў тады сваю жонку нават у суседнюю вёску, каб тая знайшла мне якіх-небудзь таблетак. Тое самае са мной было і ў Краснаполлі, дзе мы працавалі ў падшэфным калхозе

завода "Зеніт". Цяпер я магу дакладна сказаць, што моцная галаўная боль была звязана з радыяцыяй.

У Прыпяць я вяртаўся нелегальна

Мне прыйшлося вяртацца, бо ў горадзе засталіся ўсе нашыя дакументы, грошы, дробныя каштоўныя рэчы, якія неабходна было забраць. У горад я вяртаўся нелегальным шляхам, бо ў горад былі ўведзены войскі і яны кантралявалі яго. Я са сваімі сябрамі падгаварыў аднаго кіроўцу палівальнай машыны, каб ён нас адвёз у горад. Мы яго доўга ўгаворвалі і ён нарэшце згадзіўся. Кіроўца пасадзіў нас у кабінку, набраў поўную цыстэрну вады і мы паехалі ў горад. Перад міліцэйскімі і ваеннымі пастамі ён ўключыў ваду, мы згіналіся, каб нас не было відаць праз вакно і паставы адчынілі нам шлагбаўм. Так мы і даехалі.

На наступным пасту мы прыпыніліся і распавялі пра тое, што едем за дакументамі і калі будзем вяртацца назад, то пакажам іх. Паставы згадзіліся і папярэдзілі нас што па гораду ходзяць узброеныя салдаты, якія адразу страляюць у тых, хто не падпарадкоўваецца іхным загадам. Пры сустрэчы з імі неабходна адразу прыпыніцца і распавесці дзе вы жывеце і куды накіроўваецеся. Ужо каля майго дома да нас пад'ехалі салдаты на БТР, праверылі нашу прапіску, пачакалі пакуль мы забярэм свае рэчы і пасля гэтага адвезлі нас да паста, дзе з усімі, хто нас прапускаў, мы распілі нашыя хатнія прыпасы спіртнога. Піў нават кіроўца палівальнай машыны.

Дарога смерці

Ужо праз некалькі тыдняў я быў у Кіеве, дзе кіеўляне распавядалі пра тое, што кіроўцы аўтобусаў, якія вывозілі насельніцтва з Прыпяці паміралі адзін за другім. Потым стала зразумела з-за чаго яны паміралі. Яны атрымалі вялікія дозы радыяцыі. Перад уездам у горад аўтобусы і спецтранспарт калонай выстройваўся ўздоўж дарогі, каб не ствараць перашкоды руху і ў такіх чэргах кіроўцы правялі некалькі гадзінаў. На гэтай дарозе радыяцыя была 400-500 Рэнген.

Я самастойна рабіў аперацыю сваёй маці

Мая маці і мой отчым засталіся жыць у Чарнобыльскай зоне. Не глядзячы на забароны яны ўтрымлівалі карову і ўжывалі малако. Праз некалькі год

яны ўдваіх захварэлі ракам стрававальнай сістэмы і памерлі. Тады я прывёз сваю маці ў Магілёў, дзе спрабаваў яе лячыць. Лячыў самастойна, бо нашая медыцына была няздатная на гэта. Медыкі казалі што неабходна ампутаваць нагу праз тры дні і лячэнне немагчыма. Хвароба была звязана з наступствамі цукравага дыябету, які пачаўся пасля Чарнобыльскай катастрофы. Па беларускай статыстыцы, пасля аварыі на ЧАЭС у Беларусі ў 2-3 разы падскочылі захворванні на цукравы дыябет. Я не маю ніякай медычнай адукацыі, але самастойна зрабіў сваёй маці некалькі аперацый на назе, пасля чаго я выратаваў ёй не толькі жыццё, але і нагу. Я паставіў яе на ногі. Я самастойна выразаў гнойныя мякаці, рабіў "мёртвую" і "жывую" ваду і прамываў ёй раны. Я бачыў як на вачах загойвалася рана. Праз месяц рана цалкам загоілася і яна нават кінула мылцы і паехала назад у "зону".

Пасля аварыі ў маіх дзяцей значна пагоршыўся зрок. Яны пернеслі некалькі аперацый. Калі знаходзілася чарговая хвароба ў кагосці з маёй сям'і, я як чарнобылец, заўсёды думаў аб самым горшым, бо ведаў статыстыку сярод сваіх былых прыпаччан. Мой сын у адзін час кінў універсітэт, бо захварэў на шчатавідную залозу і не меў сілаў вучыцца. Але, дзякуй Богу, пазней ён направиўся і скончыў вучобу. Пазней у сына з'явіўся палінэз. Гэта алергія на розныя травы. Алергія з'явілася раптоўна. Аднойчы прыйшоў са школы — вочы слезачуць, насмарк, нос раздула. Пазней я ўжо прачытаў, што гэтая хвароба — гэта наступства ўздзеяння радыяцыі.

Льготы чарнобыльцаў

Цяперашнія льготы для чарнобыльцаў — гэта магчымае пайсці ў працоўны адпачынак летам. Раней бальнічныя лісты аплачваліся на 100%, але цяпер як і ў ва ўсіх — на 80%. Для параўнання на Украіне на 50% аплачваюцца камунальныя паслугі, няма падатку на дадатковую вартасць, прадастаўляецца спецыяльны двухтыднёвы адпачынак, ёсць санітарнае базавае харчаванне і іншыя прывілеі. І гэта не глядзячы на тое, што эканамічная сітуацыя на Украіне таксама вельмі складаная.

Гутарку вёў Вітольд НЯЎРЫДА